

VISLIJN

INFOBLAD OVER DE OPENBARE VISSERIJ IN VLAANDEREN - JAARGANG 2019

4

VISSENWERKGROEP
LIKONA MONITORT
VIS IN LIMBURGSE
WATERLOPEN

8

HENGELAARS EN
OVERHEID WERKEN AAN
BETERE VISFAUNA IN
ZWALM EN IJSE

12

ER ZWEMT WEER ZALM IN
DE MAAS

14

VISPASSAGES OP DE AA
MAKEN VISMIGRATIE
MOGELIJK

Bijlage
**Visreglement
2019**

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

BETROKKENHEID

Visserij actief bij de openbare visserij betrekken, is een mooie uitdaging. Wil je hengelen in de vele openbare wateren in Vlaanderen dan moet je enkel een visverlof aan te schaffen. Dat is een echte luxe als je graag alleen vist en gecharmeerd bent door de grote variatie aan visstekken, watertypes en vissoorten. Toch verandert er stilaan wat. We voelen ons meer en meer betrokken bij wat er in de maatschappij gebeurt of zou moeten gebeuren. Die tendens geldt ook bij hengelaars. Die zijn meer en meer overtuigd dat hengelplezier zich niet hoeft te beperken tot de comfortzone van hun favoriete viswater.

De eerste proefprojecten voor het medebeheer van openbaar viswater krijgen langzaam maar zeker vorm. Vaak vanuit uiteenlopende noden en interesses, maar altijd met als doel om meer betrokken te zijn bij het visserijbeleid. Om dit te illustreren ging 'Vislijn' op pad met enthousiaste vrijwilligers die zich elk op hun manier inzetten voor de openbare visserij. 'Vislijn' neemt je mee naar de mooiste visplekjes van Vlaanderen. Iedereen zal het ermee eens zijn dat we die plekjes evenveel moeten koesteren als je eigen viswater.

Tot slot vraag ik je aandacht voor een belangrijke aanpassing van de visserijwetgeving. Die aanpassing kwam tot stand in samenspraak met de hengelsector en is dus ook een mooi voorbeeld van betrokkenheid. Je verneemt er alles over op de pagina's 16 tot 18 en in de bijgevoegde folder "Vissen volgens de wet".

Veel leesplezier!

Joke Schauvliege
Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

COLOFON

VISLIJN is een jaarlijks magazine van het Agentschap voor Natuur en Bos. Verantwoordelijke uitgever: Marie-Laure Vanwanseele, woordvoerder, Agentschap voor Natuur en Bos, Havenlaan 88 bus 75, 1000 Brussel. Redactie, samenstelling en vormgeving: Matthias Van Milders / Toast Confituur - toastconfituur.be / Rudi Yseboodt, Kristof Vlietinck, Tom Vermijlen - Agentschap voor Natuur en Bos. Foto's: © Vilda, tenzij anders vermeld. Drukwerk: www.corelioprinting.be. De meningen die derden in dit magazine vertolken vallen buiten de verantwoordelijkheid van het ANB.

www.natuurenbos.be/visserij

INHOUD

4

VISSENWERKGROEP LIKONA MONITORT VIS IN LIMBURGSE WATERLOPEN

Vislijn volgde de vrijwilligers op onderzoek in de Vrietselbeek in Lanklaar.

7

SPORTVISSERIJ VLAANDEREN EN ANB STARTEN PROEF-PROJECTEN ROND STEWARDWERKING OP

Stewards zorgen met steun van hengelaars voor sociale controle.

8

HENGELAARS EN OVERHEID WERKEN AAN BETERE VISFAUNA IN ZWALM EN USE

Hengelverenigingen sluiten overeenkomst met de overheid en staan mee in voor het beheer.

11

HERSTELPROGRAMMA IN DIJLEBEKKEN HEEFT SUCCES

In het Dijlebekken is de rivieronderpad terug van weggeweest.

12

ER ZWEMT WEER ZALM IN DE MAAS

Meuse Saumon 2000 zorgt voor de terugkeer van de Maaszalm.

14

VISPASSAGES OP DE AA MAKEN VISMIGRATIE MOGELIJK

Het volledige bekken van de kleine Nete is vispasseerbaar: goed nieuws voor vissen én hengelaars.

16

NIEUWE REGELS VOOR HENGELAARS!

Sinds eind 2018 is de visserijwetgeving grondig gewijzigd. Ontdek de belangrijkste nieuwe regels.

19

HENGELLEN IN DE VIJF PROVINCIËS

Vislijn trok op reportage langs vijf bijzondere viswaters.

Vissenwerkgroep LIKONA monitort vis in Limburgse waterlopen

“Wij krijgen veel appreciatie voor ons werk”

De wereld onder het wateroppervlak heeft veel geheimen. De vissenwerkgroep van de Limburgse Koepel voor Natuurstudie (LIKONA) probeert er enkele te onthullen. Twintig keer per jaar waden de vrijwilligers door Limburgse beken en rivieren om de verspreiding van vissen te onderzoeken. Vislijn volgde hen tijdens één van die onderzoeken.

Aan de oever van de Vrietselbeek in Lan-klaar trekken zes leden van de vissenwerkgroep hun waadpak aan. Hun missie: de inventarisatie van de vis in de plaatselijke Vrietselbeek. Hun werkwijze: elektrisch afvissen, de vis meten en tellen en daarna zo snel mogelijk weer in het water laten. Elektrisch afvissen is verboden voor particulieren, vertelt verantwoordelijke Jos Eykens. “Alleen wetenschappers en organisaties als het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) mogen dat doen. Maar wij vormen een uitzondering. Omdat we in opdracht van de provincie een beeld van de visstand in de Limburgse beken schetsen.” LIKONA maakt daarover duidelijke afspraken in belang van het welzijn van de vis. Wim Venhuizen is er nog niet zo lang bij. “Hij is onze testpilot”, grapt Henri Leynen, doelend op zijn rijzige gestalte. “Als we hem niet meer zien, dan gaan we zelf best niet in het water. (lacht) Soms staat de modder tot hier. (toont zijn middel) Dan zit je echt bijna vast. Daarom gaan we nooit alleen het water in. Je weet gewoon niet waar je terecht komt.”

“Kijk, een jong snoekje”

Om zo’n expeditie tot een goed einde te brengen moet iemand de touwtjes in handen hebben. En dat is in dit geval duidelijk Jos. Hij zegt vriendelijk en duidelijk wat er moet gebeuren. Samen met Henri en Rigo Ceelen zet hij de Vrietselbeek af met een net. “Anders zwemmen de vissen weg als wij eraan komen”, verklaart Henri. Als alle voorbereidingen achter de rug zijn, gaat de hele groep te water op zo’n tweehonderd

meter van het net. Enkel Rigo blijft aan de kant, na twee heupoperaties is de kwieke 78-jarige enigszins beducht voor kuilen en andere obstakels onder het wateroppervlak. In een rij naast elkaar waden de mannen door het water. In het midden stapt Jos die met een schepnet stroom op het water zet. De stroom trekt vis aan in een straal van één meter. “Kleinere vissen kunnen meer stroom aan dan grotere”, zegt Jos enigszins verrassend. “Heb ik een snoek in mijn net, dan moet ik de stroom uitschakelen of de vis sterft. Bij paling moet ik dan weer de stroom aanhouden of hij is weg. Het is een kwestie van concentratie en ervaring.” Wim, Henri en Dirk Eerdekenes stappen naast Jos met een groter schepnet. En Luc Steegmans duwt een drijvend open vat waarin de vissen zullen belanden. Vanop de oever komen aanwijzingen: Rigo probeert de groep te volgen tussen de borsthoge netels op de dichtbegroeide oever. Als hij een vis waarneemt, waarschuwt hij zijn makkers in het water.

“Goed bezig”

Al snel blijkt toch meer vis dan verwacht in de Vrietselbeek te zitten. “Snoek”, roept Henri plots. En de rover wordt gevangen. “Goed bezig”, klinkt het in koor. Dat de waterkwaliteit goed is, is duidelijk. “Er zit hier veel jonge vis”, stelt Luc vast. Op plaatsen waar veel vis bij elkaar zit, gaat Jos met zijn geladen schepnet behendig heen en weer en vangt er vijf in een keer. Aan het net komen de mannen uit het water en beginnen ze meteen te tellen. De vis moet immers zo snel mogelijk weer in de beek. Luc en Rigo meten de vis en roepen de soortnaam en

Om zo’n expeditie tot een goed einde te brengen moet iemand de touwtjes in handen hebben. En dat is in dit geval duidelijk Jos. Hij zegt vriendelijk en duidelijk wat er moet gebeuren.

Meer info
www.likona.be

“We delen allemaal de passie voor de natuur, anders hou je dit niet vol.”

de lengte naar Jos. Die noteert alles in een rotvaart. Luc focust op de blankvoorns die zoals verwacht in de meerderheid zijn. Rigo meet de overige soorten, zoals brasem, kolblei, riviergrondel, alver en bittervoorn. Luc houdt er een razend tempo op na met z'n blankvoorns. “Drie van zeven, één van acht, één van negen”, roept hij aantallen en lengtes naar Jos. Als alle vissen gemeten, geteld en vrijgelaten zijn, blijft er nog eentje over in een aparte emmer: een paling. Henri legt de vis op de grond, dekt de kop af met z'n ene hand en strijkt met z'n andere over het ranke lichaam in de richting van de staart. “Zo maak je hem rustig zodat we hem kunnen meten. Je kan daar ook speciale producten voor gebruiken, maar deze methode is toch beter.” 47 centimeter is het verdict.

Passie voor de natuur

“Net als de meesten van ons ben ik zelf ook hengelaar”, vertelt Jos achteraf. Het oordeel over de Vrietselbeek is – ondanks de grote vangst – niet onverdeeld positief. “Wij kijken ook naar de rest van het waterleven”, gaat Jos verder. “En hier zie je weinig plantengroei en heel weinig ongewervelden. De bodem is ook een dikke brij. Maar het visbestand is wel vrij goed.” Twee dagen eerder visten de mannen de Warmbeek af en daarover zijn ze lyrisch. “Als die beek een vrouw was, dan was ze Miss België”, verklaart Henri. “Om de tranen van in de ogen te krijgen”, doet Luc er nog een schepje bij. “Echt een juweeltje van een beek, met een ongelofelijke variatie. En dat in een heel mooi landschap.” Na het afvissen van de Vrietselbeek zetten de mannen zich neer met hun boterhamendozen om even uit te blazen. Tijd voor enkele beschouwingen: “We delen allemaal de passie voor de natuur, anders hou je dit niet vol”, geeft Luc aan. “Het is natuurlijk ook fijn te weten dat ons werk bijdraagt aan een groter geheel.” “We krijgen veel appreciatie voor ons werk”, besluit Jos. “Het draagt bij aan het wetenschappelijk onderzoek.” De provincie Limburg, het ANB en andere instanties gebruiken de bevindingen van de vissenwerkgroep inderdaad bij het uittekenen van het visserijbeleid en de werken aan de waterlopen. De verspreiding van vissen is zelfs één van de belangrijkste graadmeters voor de kwaliteit van onze beken en rivieren. Ook Vlaanderen moet daarover op vaste tijdstippen verslag uitbrengen, zelfs tot op Europees niveau.

Sportvisserij Vlaanderen en ANB starten proefprojecten rond stewardswerking op

Stewards zorgen voor sociale controle

“Meer controle op de naleving van de visserijwetgeving!” Bij veel hengelaars hoor je dezelfde verzuchting. Sportvisserij Vlaanderen en de overheid spelen daarop in met een aantal proefprojecten met stewards. Die zorgen voor meer sociale controle aan viswaters.

Sportvisserij Vlaanderen is de grootste belangenvereniging van Vlaamse hengelaars en tegelijk ook de koepelvereniging van de hengelfederaties. Samen met het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), dat instaat voor de openbare visserij, startte de vereniging enkele proefprojecten met stewards op. Vrijwilligers van lokale visserijverenigingen organiseren een stewardswerking rond een bepaald viswater of in een bepaalde regio.

Geen politieagent

De stewards informeren collega-hengelaars over de naleving van de visserijreglementering en over de lokale regels, bijvoorbeeld over de toegankelijkheid van het plaatselijke viswater. Merkt de steward een overtreding op, dan kan hij of zij die doorgeven aan de politie of de Natuurinspectie. Zelf als agent optreden is dus niet de bedoeling. Stewards zijn erg betrokken bij het lokale viswater. Ze helpen vaak bij het beheer, door bijvoorbeeld zwerfvuil

op te ruimen, hengel- en paaiplaatsen te onderhouden en te assisteren bij visuitzettingen.

Positieve resultaten

Op plaatsen met een stewardswerking zijn positieve resultaten merkbaar. De sociale controle leidt in veel gevallen tot minder overtredingen, minder overlast en minder conflicten tussen hengelaars onderling of tussen hengelaars en andere recreanten. Op die manier is de stewardswerking een antwoord op de verzuchting van heel wat hengelaars.

Meer info

www.sportvisserijvlaanderen.be/stewards
stewards@sportvisserijvlaanderen.be

“Zo'n mooi hengелwater, dat willen we beschermen”

Bij veel hengelaars groeit het besef dat ze ook zelf kunnen bijdragen aan een beter visbestand. Zo kunnen ze samen met de overheid en andere betrokkenen werken aan betere leefomstandigheden voor de vis. Twee gelijkaardige projecten aan de Zwalm en de IJse tonen aan dat niet alleen de vis, maar ook de hengelaars zelf er alleen maar beter van worden.

Vanop de oevers van de IJse wijst François Stuckens trots naar een strook grind op de bodem van de heldere rivier. Dit is één van de paairiffles, ondiepe stroken waar de stroming wordt versneld met boomstammen en stenen. Door de aangebrachte stroomvernuwingen ontstaat op de bodem een paaibed van keien en grind. Samen met andere leden van de Frank Sawyer Flyfishing Club en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) legde François de paairiffles aan. Dat gebeurde onder het goedkeurend oog van de waterbeheerder, de Vlaamse Milieumaatschappij. “Hier werd altijd vis uitgezet, maar we willen graag een natuurlijk bestand. Eind november, begin december harken we de paairiffles. Hierdoor spoelt het slib weg en ontstaat weer een schone grindbodem met optimale paaioomstandigheden voor forel. En rond half maart doen we dat nog eens opnieuw zodat ook de serpeling en de kopvoorn zich hier kunnen voortplanten. Die paaïen immers later. Of het helpt? De eerste kleine beekforellen werden al waargenomen.” En dat is de bedoeling, vertelt François' collega Grim Boddez: “Een lid van onze club filmde ooit hoe een forel zich hier probeerde voort

te planten, maar zonder succes. Daar moest iets aan gebeuren, vonden we.”

Vissen krijgen prioriteit

De aanleg en het onderhoud van de paairiffles maken deel uit van de dienstovereenkomst die de Vlaamse overheid en de provinciale visserijcommissie afsloten met de Frank Sawyer Flyfishing Club. Voor de Zwalm werd een gelijkaardige overeenkomst afgesloten, maar dan met de Vereniging Vliegvisser Vlaamse Ardennen (VVVA). De overeenkomsten bepalen dat de lokale hengelvereniging enkele beheer- en onderhoudswerken uitvoert. De samenwerking heeft als doel om de hengelaars actief te betrekken bij de bescherming en het herstel van het visbestand. Opmerkelijk is dat de hengelaars daar zelf om vragen. Tom D'hondt, voorzitter van de VVVA, verwoordt het zo: “Deze samenwerking kwam er ook onder impuls van gelijkgestemden die duurzaam willen hengelen. We wilden het ANB ondersteunen om de visfauna in onze Zwalm te stimuleren. De vissen krijgen altijd prioriteit en dat heeft gevolgen. We zien meer variatie, een groter bestand, een mooie kweek en een betere waterkwaliteit. In de bovenlopen kweekt de forel weer.”

Forel krijgt alle kans

In beide waterlopen geldt sinds eind 2017 een meeneemverbod of terugzetsplicht. Alle gevangen vis moet onmiddellijk weer worden vrijgelaten en het meenemen van (aas)vissen of het hengelen met aasvisjes is verboden. Het proefproject loopt vijf jaar. “We ijverden voor dat meeneemverbod samen met de

Vanop de oevers van de IJse wijst François Stuckens trots naar een strook grind op de bodem van de heldere rivier. Dit is één van de paairiffles, ondiepe stroken waar de stroming wordt versneld met boomstammen en stenen.

provinciale visserijcommissie”, zegt Tom. “Het is volgens mij de enige manier waarop echt aan herstelbeheer kan worden gedaan. Zo krijgt de beekforel hier alle kansen.” Aan de IJse vindt het verbod steun bij lokale hengelaars. “Ik kan het meeneemverbod alleen maar toejuichen”, zegt hengelaar Stef uit Overijse. “Al nam ik ook voordien nooit veel vis mee. In april ving ik nog een forel van 61 centimeter, maar die zette ik met plezier meteen terug.”

Geen politieagenten

Beide verenigingen bouwden ook een stewardswerking uit aan hun rivier. “We spreken vissers aan over dit herstelprogramma voor bedreigde vissoorten”, vertelt François. “We wijzen hen erop dat het meeneemverbod wettelijk is vastgelegd. We gaven met de club ook een folder uit waarin alles wordt samengevat. Daarin staan ook enkele aanbevelingen zoals vissen met een enkelvoudige haak zonder weerhaak.” De stewards hebben een doorgeef functie, vindt Tom. “Wij zijn geen politieagenten, maar zorgen voor informatie-uitwisseling tussen hengelaar en overheid. Problemen melden we aan de bevoegde instanties. De overheid heeft niet de middelen om overal te controleren, dus is het goed dat verenigingen mee ondersteunen. We houden opruimacties en ondersteunen het ANB ook bij visuitzettingen en monitoring.”

“Dit mag niet verdwijnen”

Waarom de hengelaars zich inzetten voor het beheer van ‘hun’ rivier? “Zo’n mooi hengewater dat zo dichtbij huis ligt, dat moeten we beschermen”, zegt Guy Duchateau van de Frank Sawyer Flyfishing Club. “We moet ervoor zorgen dat zo iets niet verdwijnt.” François beaamt: “Soms rij je honderdvijftig kilometer naar een ander viswater, maar daarom vang je niet meer vis dan in de IJse.” Bij Tom klinkt exact hetzelfde

verhaal: “Sinds het meeneemverbod vang je hier mooie, grote vis. We hebben hier nu een mooi uitgebalanceerd visbestand. Door predatie zijn een aantal soorten wel gedaald in aantal, maar de diversiteit is zeer mooi. Na een jaar dezelfde vis vangen en vaststellen dat die alweer enkele centimeters is gegroeid, dat is gewoon genieten.”

Kennis en ervaringen uitwisselen

Tussen de projecten bestaat een sterke wisselwerking. Leden van beide verenigingen gingen al bij elkaar op bezoek, geeft François aan. “Vliegvisserij vormen een hechte gemeenschap, over clubs en regio’s heen. Wij zijn in meer geïnteresseerd dan hengelen alleen, daarom doen wij mee aan dit soort projecten.” De openheid voor samenwerking leidt de leden van de VVVA ook nog naar elders, vertelt Tom. “Ook met een zusterproject op de Viroin wisselen we kennis en ervaringen uit. Zo zijn de jonge beekforellen die het ANB uitzet, afkomstig van dezelfde moederdieren, de oudste stam beekforel in België. Tussen de Zwalm en de Viroin is er dus ook een genetische verbinding.” (lacht)

“De vissen krijgen altijd prioriteit en dat heeft gevolgen. We zien meer variatie, een groter bestand, een mooie kweek en een betere waterkwaliteit. In de bovenlopen van de Zwalm kweekt de forel weer.”

Herstelprogramma in Dijlebekken heeft succes

De rivierdonderpad is terug

Tot voor kort was de rivierdonderpad een opvallende afwezige in het bekken van de Dijle. In heel Europa is de soort trouwens bedreigd. Rivierdonderpadden zijn immers erg gevoelig voor de kwaliteit van hun leefomgeving. In het Dijlebekken is de soort nu terug van weggeweest dankzij een succesvolle uitzetting.

Specialisten noemen de toestand van de rivierdonderpad in Vlaanderen zorgwekkend. Daarom wordt gewerkt aan het behoud van het huidige verspreidingsgebied, de uitbreiding van het aantal populaties en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Vrij recent werd ontdekt dat in Vlaanderen twee soorten voorkomen: de rivierdonderpad in het Scheldebekken en de beekdonderpad in het Maasbekken.

Uitzetting

Na een eerder succesvol herstelprogramma in het Demerbekken, liep van 2015 tot 2017 een gelijkaardig programma in het bekken van de Dijle. Vistandonderzoek toonde dat de rivierdonderpad daar niet meer voorkwam, althans niet in het Vlaamse gedeelte. De waterkwaliteit en de structuur van vijf beken bleken geschikt voor de rivierdonderpad. Met vissen uit de Waalse bovenloop van de Dijle werd in het Centrum voor Visteelt te Linkebeek een kweekprogramma gestart. De jonge rivierdonderpadden die daaruit voortkwamen, werden uitgezet in enerzijds de Nellebeek en anderzijds de Bruulbeek en de Mollendaal-

beek. Die beken monden uit in respectievelijk de IJse en de Molenbeek, die op hun beurt weer hun weg vinden naar de Dijle.

Goede vooruitzichten

Het herstelprogramma is succesvol. De rivierdonderpad weet zich te handhaven en er zijn goede vooruitzichten op een ruimere verspreiding in het Dijlebekken. Vooral in het deelbekken van de IJse doet de soort het goed. Er zwemmen zowel jonge als meerjarige vissen en sommige exemplaren raken vanuit de Nellebeek in de IJse.

“ Vooral in het deelbekken van de IJse doet de rivierdonderpad het goed.

Er zwemt weer zalm in de Maas

Ooit kwam de Atlantische zalm massaal voor in het bekken van de Maas. Menselijke ingrepen in het riviersysteem zorgden er voor dat de soort verdween. Het project *Meuse Saumon 2000* leidde echter tot de terugkeer van de Maaszalm.

Tot in de Semois kwam de zalm zich destijds voortplanten. Namen van rivieren als de Salm en gemeenten als Vielsalm verwijzen naar de sterke aanwezigheid van de zalm. In Voeren sakkerden boerenknechten dat zalm te vaak op hun menu stond. Aan die massale aanwezigheid van de zalm kwam helaas een einde. In de loop van de 19de eeuw werden de leefomstandigheden van de zalm steeds ongunstiger door de industrialisatie en het kanaliseren van de waterlopen. En door het bouwen van stuwen werd de noodzakelijke migratie zelfs onmogelijk. De overheid ondernam verschillende pogingen om de zalm te beschermen, maar de neerwaartse trend was niet te stoppen. Rond 1935 was de Maaszalm helemaal uitgestorven.

Zeeforel in de Berwijn

Op 10 juni 1983 veranderde er iets. Onderzoekers van de universiteit van Luik vingden toen in de Berwijn vier zeeforellen. Die vangst bewees dat anadrome vissen (vissen die vanuit de zee de rivieren optrekken om zich voort te planten) weer tot op deze plek in het Maasbekken raakten. Uit die vaststelling ontstond in 1987 het project *Meuse Saumon 2000* (Maas Zalm 2000) van de Waalse overheid en de universiteiten van Luik en Namen. Het ambitieuze doel: de levenscyclus van de Atlantische zalm in het Maasbekken herstellen. Om dat doel te bereiken ondernamen ze verschillende acties: het opzetten van een kweekprogramma in Waalse viskwekerijen, het uitzetten van jonge zalm, onderzoek en opvolging van de uitgezette zalm en de aanleg van vistrappen aan stuwen.

De zalm is terug

De inspanningen bleven niet zonder succes. Vijftien jaar na de geboorte van het project *Meuse Saumon 2000* werd in de vistrap van Lixhe (Liez) een eerste vrouwelijke zalm ontdekt. Later volgden nog meer vrouwelijke en mannelijke exemplaren. Zij markeerden na bijna zeventig jaar de terugkeer van de Maaszalm. Die heuglijke gebeurtenis luidde een volgende fase in van het project *Meuse Saumon 2000*. Kunstmatige reproductie met zalmen uit de Maas deed een nieuwe

stam ontstaan. Natuurlijke reproductie van de Maaszalm is voorlopig nog een toekomstscenario. Maar de historische paaiplaatsen van de zalm in de Berwijn worden door andere zalmachtigen wel al als paaiplaats gebruikt. Er zit dus toekomst in het project *Meuse Saumon 2000*.

Tot in Vlaanderen

Zenders op uitgezette exemplaren tonen aan dat de smolts (jonge zalm) ook stroomafwaarts raken. Sommige exemplaren zwemmen via Nederland tot in de Noordzee. Andere nemen via het Albertkanaal de route door Vlaanderen. De afgelopen jaren werden ook tientallen terugkerende volwassen exemplaren waargenomen. Zo werden in 2017 in Wallonië 54 terugkerende zalmen gevangen. Een deel daarvan wordt gebruikt in een kweekprogramma. Op die manier wil men terug een stam van de Maaszalm creëren. Sinds 1988 zijn er dan ook jaarlijkse uitzetprogramma's. Zo werden in 2017 ruim 357.000 larven, 500.000 parrs (fase tussen larve en smolt) en 60.000 smolts uitgezet.

De hoop leeft

Het project *Meuse Saumon 2000* blijft op kruissnelheid, met meer uitzettingen, optimalisatie van het kweekprogramma, nieuwe en verbeterde vispassages en de uitbreiding van het herstelprogramma naar Frankrijk, Nederland en Duitsland. Er blijven nog heel wat barrières te overwinnen, maar de hoop leeft dat de zalm ooit weer een vaste gast wordt in de Maas en haar zijrivieren.

“ Het ambitieuze doel: de levenscyclus van de Atlantische zalm in het Maasbekken herstellen.

Bijzondere vangst

Op 2 januari 2018 schrok Els Van Baelen zich een hoedje toen ze een onverwachte vis bovenhaalde uit het kanaal Bocholt-Herentals. Haar vangst leek verdacht veel op een Atlantische zalm. Navraag bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) bevestigde Els' vermoeden. Deze mannelijke zalm raakte vermoedelijk de weg naar de zee kwijt en belandde zo in het kanaal. De kans is groot dat dit exemplaar een Maaszalm was. “De vis sprong als een dolfijn uit het water”, vertelt Els, die ook nog benadrukt dat ze haar prachtvangst na de obligate foto weer vrijliet.

Nu de vier vispassages in werking zijn, kan de vis doortrekken van de Kleine Nete naar de ecologisch waardevolle bovenlopen. Dat is nodig, want obstakels die vismigratie onmogelijk maken, zijn voor verschillende soorten levensbedreigend.

Vispassages op de Aa maken vismigratie mogelijk

“De kleine modderkruiper stond al aan de deur”

Vier nieuwe vispassages zorgen ervoor dat vismigratie mogelijk is in de Aa. De werken aan de Kempense beek maken het volledige bekken van de Kleine Nete weer vispasseerbaar. Dat is goed nieuws voor vissen én hengelaars.

“Het vispasseerbaar maken van de Aa kadert in internationale afspraken”, duidt Marc Florus, diensthoofd buitendienst Nete en Benedenschelde bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). De VMM was als waterbeheerder de bouwheer van dit project. “Nu is deze beek passeerbaar voor optrekkende én lokale vissen. De bedoeling is om de vispopulatie in een goede staat te krijgen. Daarvoor werken we ook aan de waterkwaliteit van de Aa en de zijwaterlopen. Ik herinner me dat de Aa in de jaren '80 een zwarte beek was. De basiskwaliteit van het water is nu terug oké.” Collega Rik Scholiers is projectingenieur en vult aan: “Doordat men destijds de Aa heeft rechtgetrokken, liep die snel leeg, wat een probleem was voor de landbouw. Daarom plaatste men er stuwen op, maar die stuwen vormen dan weer een hindernis voor mi-

grerende vissen, vandaar deze vispassages.”

Achttien soorten passeren

De aanleg van de laatste vispassage werd voltooid in maart 2018. “Het is nog te vroeg om de gevolgen te zien voor de visstand hier”, geeft Marc aan. “Maar we deden wel al een onderzoek op de Kleine Nete samen met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Dat toonde aan dat achttien soorten dergelijke vistrappen vinden en er kunnen passeren. Daaronder zijn ook migratoren zoals zee- en rivierprik die helemaal vanuit de Schelde komen. We weten dat die soorten nu effectief kunnen optrekken (zie Vislijn 2018 - red.). Voor we hier de trappen aanlegden, kregen we al melding dat de kleine modderkruiper, een zeldzame en Europees beschermde soort,

voor de meest afwaartse stuw werd gesignaleerd. Die soort stond dus klaar aan de deur om door te trekken richting bovenloop van de Aa.”

Paaiplaats in slotgracht

“Op twee plaatsen konden we door de beperkte ruimte en het grote hoogteverschil niet werken met een natuurlijke nevengeul”, vertelt Rik. “De Aa zou dan gewoon leeglopen. Daarom kozen we daar voor vistrappen. Op de tweede afwaartse stuw konden we wel een verruwde nevengeul aanleggen over een afstand van ruim driehonderd meter. Zo kan je het verval op een meer natuurlijke manier opvangen en ontstaat een nieuw leefgebied voor typische beekvissen. Tenslotte is er nog een stuw aan de watermolen van Tielen. Daar legden we ook trappen, maar als de molen draait, kan de molenaar

“Nu is de Aa passeerbaar voor optrekkende én lokale vissen.”

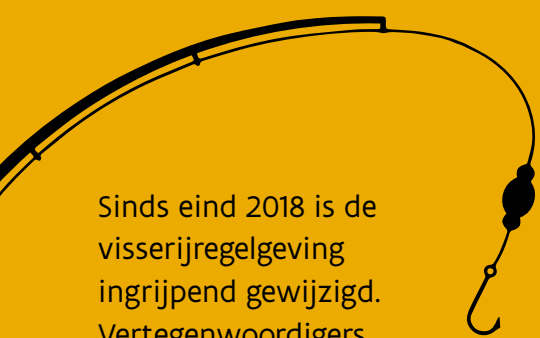
opstuwen. Dan zal opwaartse vismigratie even niet mogelijk zijn. Verder hebben we de voormalige slotgracht van een oud kasteel terug aangesloten. Maar die is niet watervoerend, je hebt er stilstaand water. Zo creëerden we een dode tak van de Aa die een ideale paaiplaats is.” Met steun van het Visserijfonds bouwden we niet enkel de vispassages, maar werden ook negen nieuwe hengelsteigers aangelegd. Die geven hengelaars veel meer comfort op hun geliefde hengelstekken.

Herstelkansen

Nu de vier vispassages in werking zijn, kan de vis doortrekken van de Kleine Nete naar

de ecologisch waardevolle bovenlopen. Zeldzame beekvissen zoals biermpje, rivierdonderpad, kleine modderkruiper, kopvoorn en serpeling krijgen extra herstelkansen. Ook meer bekende soorten als paling en snoek krijgen meer levensruimte. Dat is nodig, want obstakels die vismigratie onmogelijk maken, zijn voor verschillende soorten levensbedreigend.

Nieuwe regels voor hengelaars!

Sinds eind 2018 is de visserijregelgeving ingrijpend gewijzigd. Vertegenwoordigers van Vlaamse vissersverenigingen voerden hierover intensief overleg met de overheid. De hengelsector was immers al lang vragende partij voor maatregelen om het meenemen van vissen beter te kunnen controleren. Die nieuwe regels zijn er nu. Zo mag je geen leefnet meer gebruiken. Ook is er een lijst van toegelaten vissoorten die je onder bepaalde voorwaarden kan meenemen of gebruiken als aasvis. Lees dus zeker aandachtig dit artikel en het Reglement Openbare Visserij 2019! Actuele informatie over de wetgeving vind je altijd op www.natuurenbos.be/visserij en www.visverlof.be

Vislijzen zet voor jou de belangrijkste nieuwe regels op een rij:

1 Gebruik van leefnet is niet meer toegelaten

In Vlaanderen mag je geen leefnet meer gebruiken. Dat is logisch: als een leefnet toegelaten is en hengelaars een onbeperkt aantal vissen in het leefnet mogen houden, kunnen de beperkingen aangaande het meenemen en vervoeren van vissen nauwelijks gehandhaafd worden. Uit een grootschalige enquête (zie ook Vislijn editie 2017) bleek dat een ruime meerderheid van de hengelaars voorstander is van het afschaffen van het leefnet. Enkel op die manier is een efficiënte handhaving mogelijk van de regels over het meenemen, vervoeren en in bezit houden van vissen. Voor het georganiseerde wedstrijdscircuit is onder strikte voorwaarden wel een afwijking voorzien voor het gebruik van leefnet.

2 Vis oogsten

Wil je graag vis meenemen voor eigen gebruik, dan kan dat nog. Een nieuwigheid is wel de lijst van toegelaten vissoorten. Een hengelaar mag maximaal 5 dode vissen groter dan 15 cm vervoeren en tijdens het hengelen in bezit houden. Enkel paling mag je levend in bezit houden. Voor paling en snoekbaars is het aantal bovendien beperkt tot maximaal 3 stuks. Bijvoorbeeld: heb je al 3 snoekbaarsen en 1 blankvoorn, dan mag je maximaal nog maar 1 paling in bezit houden. De meeneembepijking van 5 vissen was al eerder van toepassing, maar nieuw is dus de lijst van toegelaten vissoorten (zie kader).

3 Aasvissen

Een hengelaar mag maximaal 20 aasvissen kleiner dan of gelijk aan 15 cm vervoeren en tijdens het hengelen in bezit houden. Van die 20 vissen, zijn er maximaal 5 levende aasvissen. De overige aasvissen moeten dood zijn. Voor aasvissen is dezelfde lijst van toegelaten vissoorten van toepassing (zie kader). Houd rekening met de maten op vissoorten.

4 Bijzondere bepalingen zeevissoorten

In een aantal brakke binnenwateren die in verbinding staan met de zee (waaronder de Zeeschelde, het Boudewijnkanaal en het Kanaal van Gent naar Oostende) komen heel wat zeevissoorten voor. De visserijregelgeving in onze binnenwateren is echter geïnspireerd op zoetwatervissoorten en is daarom niet erg zinvol voor zeevissen. Er is dan ook een afwijking van de beperkingen die gelden voor zoetwatervissoorten: je mag het hele jaar door, zowel overdag als tijdens de nachtvisserij, een onbeperkt aantal dode zeevissoorten vervoeren en tijdens het hengelen in bezit houden. De uitzondering is niet van toepassing voor paling (zie hiervoor punt 2). Let wel: voor zeebaars zijn aparte maatregelen van toepassing (details: zie het Reglement Openbare Visserij).

5 Betere bescherming roofvis

Snoekbaars is de meest geogste vissoort in Vlaanderen. Grote snoekbaarsen vervullen een belangrijke rol in het paaiproces en dus het voortbestaan van de soort. Daarom wordt snoekbaars extra beschermd door het invoeren van een maximummaat. Enkel snoekbaarsen tussen 45 en 70 cm kan je nog meenemen, met een maximum van 3 stuks. Voortaan mag je ook geen aasvissen meer gebruiken in de paaiperiode van 16 april tot en met 31 mei in de wateren waar in die periode het vissen is toegelaten. Kunstaas gebruiken blijft in die periode wel mogelijk.

6 Levende vissen

Een leefnet is dus niet meer toegelaten. Levende aasvissen (maximum 5 stuks) en levende paling (maximum 3 stuks) mag je daarom enkel in een emmer of recipiënt gevuld met water bewaren en vervoeren.

Lijst toegelaten vissoorten

Je mag uitsluitend vissoorten vermeld in de onderstaande lijst vervoeren, tijdens het hengelen in bezit houden en gebruiken als aasvis. Bovendien moet je daarbij in het bezit zijn van een groot visverlof! Zet alle andere vissoorten na vangst onmiddellijk en voorzichtig terug in het water van herkomst!

baars

beekforel
minimum-
maat 30 cm

blankvoorn

brasem

kolblei
of blei

paling
minimum-
maat 30 cm

rietvoorn

riviergrondel

snoekbaars
minimummaat 45 cm
maximummaat 70 cm

winde

Visverlof

De voorwaarden van het visverlof zijn ook gewijzigd:

- De leeftijd voor vrijstelling van visverlof voor jongeren is opgetrokken van 14 naar 17 jaar.
- Er is geen begeleiding meer verplicht door één van de ouders in het bezit van een visverlof.
- Ook voor het jeugdvisverlof is de leeftijd opgetrokken naar 17 jaar.
- Je mag met een jeugdvisverlof voortaan ook 's nachts of anders dan vanaf de oever vissen (bv. vanop een boot).
- Wie vis wil meenemen voor consumptie en aasvissen wil gebruiken, oefent een grotere druk uit op de visbestanden en zal voortaan een groot visverlof moeten aanschaffen.

Dit is het volledige overzicht van alle visverloven

VRIJSTELLING VISVERLOF

Voor jongeren tot en met 17 jaar

- 1 hengel; uitsluitend van twee uur voor zonsopgang tot twee uur na zonsondergang
- uitsluitend vanaf de oever en vanop een plateau of een steiger die verankerd of verbonden zijn met de oever
- gebruik van aasvissen niet toegelaten
- elke gevangen vis onmiddellijk vrijlaten
- vervoer en tijdens het hengelen in bezit houden van vissen niet toegelaten

JEUGD- VISVERLOF € 5

Voor jongeren tot en met 17 jaar

- maximaal 2 hengels; zowel overdag als 's nachts
- vanaf de oever en anders dan vanaf de oever
- gebruik van aasvissen niet toegelaten
- elke gevangen vis onmiddellijk vrijlaten
- vervoer en tijdens het hengelen in bezit houden van vissen niet toegelaten

GEWOON VISVERLOF € 13

- maximaal 2 hengels; uitsluitend van twee uur voor zonsopgang tot twee uur na zonsondergang
- uitsluitend vanaf de oever en vanop een plateau of een steiger die verankerd of verbonden zijn met de oever
- gebruik van aasvissen niet toegelaten
- elke gevangen vis onmiddellijk vrijlaten
- vervoer en tijdens het hengelen in bezit houden van vissen niet toegelaten

GROOT VISVERLOF € 48

- maximaal 2 hengels; zowel overdag als 's nachts
- vanaf de oever en anders dan vanaf de oever
- gebruik van aasvissen toegelaten
- vervoer en tijdens het hengelen in bezit houden van vissen toegelaten (maximum 20 aasvissen ≤ 15 cm en maximum 5 vissen > 15 cm: voorwaarden zie punt 2 en 3).

Hengelen in de vijf provincies

Op reportage langs vijf
bijzondere viswaters
kwamen we mensen
met een hart voor
hengelen tegen.

“Hier hengelen, dat is een zenmoment”

“Vroeger zaten we hier in het slijk”, getuigt Freddy. “Het leek wel een moeras.” “Je moest de oeverplanten beschadigen, anders raakte je niet aan het water”, treedt Georges zijn broer bij. “Nu laten we de planten met rust en we zitten goed.”

Het bekendste viswater is het Blaasveldbroek zeker niet. Maar de hengelaars die de weg vinden naar deze 160 hectare smaken het niet alleen als hengelwater, maar ook als rustgevend groengebied. De elf hengelsteigers die het Agentschap voor Natuur en Bos hier aanlegde zorgen voor ideale hengelomstandigheden.

De wind ruist door de hoge kruinen rond de vijvers van het Blaasveldbroek. Op het water dobberen ganzen, meerkoeten, eenden en futen. Broers Georges en Freddy Stockx vissen rustig vanop een nieuwe hengelsteiger en daarover zijn ze erg tevreden. “Vroeger zaten we hier in het slijk”, getuigt Freddy. “Het leek wel een moeras.” “Je moest de oeverplanten beschadigen, anders raakte je niet aan het water”, treedt Georges zijn broer bij. “Nu laten we de planten met rust en we zitten goed.” Freddy en Georges hengelen altijd samen, vaak in het Blaasveldbroek. “Dit is een wat vergeten water”, weet Freddy. “Veel andere hengelaars hebben er nooit van gehoord.”

Rolstoel op de steigers

Wie het Blaasveldbroek wel heel goed kent is Luc De Wachter. Als lid van de provinciale visserijcommissie van Antwerpen stond hij mee aan de wieg van de gloednieuwe hengelsteigers. “Ik wees locaties aan waar de mensen vroeger ook al hengelden. (trots) ‘t is echt prachtig.” “Zelfs met een rolstoel raak je op de nieuwe steigers”, beaamt Nils Schollaert bewonderend. Nils ontdekte nog niet zo lang het Blaasveldbroek als hengelwater. “Laatst zat ik hier om zeven uur te vissen in de ochtendzon en tussen de fluitende vogeltjes. Da’s zalig.” Luc komt hier al heel lang. “Dit is de plek waar ik als zevenjarige met vader begon met hengelen en de microbe te pakken kreeg. Je kan hier echt rustig vissen, met een heel mooi zicht en midden in de natuur. Hier kom ik echt tot rust, ik kom als een andere mens thuis.”

Libellen en bevers

Het Blaasveldbroek trekt veel wandelaars, joggers en fietsers. Het was ook al joggend dat Nils het domein destijds ontdekte. Hij heeft een drukke job als zelfstandige. “Hier hengelen, da’s een echt zenmoment.” De natuur zorgt voor een prachtige hengelomgeving. Achter een boom verdwijnt een roofvogel, libellen zoeven door de lucht. Fotograaf Yves ontdekt een tak die werd afgebeten door een bever. In het gebied ligt een bever- en ottereiland waar je met

wat geluk een bever aan het werk kan zien. Onlangs zagen twee hengelaars een koppel bevers vlakbij een nieuwe steiger, liet boswachter Hans Van Praet ons weten.

Foutje in de staart

Het Blaasveldbroek bestaat uit verschillende vijvers. “In de winter staan ze met elkaar in verbinding door het hoge water in de tussenliggende beken”, vertelt Luc. “Zo kan de vis migreren van de ene vijver naar de andere. Ook ondergrondse buizen maken die migratie mogelijk. Ooit kende ik alle snoeken in één van de vijvers. Eentje heb ik wel drie keer gevangen, die had een foutje in zijn staart. Maar het jaar erop zaten er weer heel andere exemplaren. Tijdens de winter hadden die de ene vijver voor de andere geruild.” Ook Nils zet de gevangen vis altijd terug. “Ik behandel de vis altijd met respect, dat vind ik belangrijk. En zit mijn haak vast in een boom of onder water, dan snijd ik de draad niet door. Ik probeer de haak los te maken, ook als ik daarvoor in het water moet.”

De natuur ruiken

“Ik wandel hier ook graag, dan laat ik mijn lijn thuis”, bekent Luc. “Ik kijk met plezier naar andere hengelaars. Een babbeltje links en rechts, daar geniet ik ook van. Je ruikt hier gewoon de natuur.” “Terwijl de stad toch vlakbij is”, besluit Mechelaar Nils Schollaert.

**Blaasveldbroek
Boswachtershuis
Scheyvaerts**
Het Broek 1
Willebroek
[www.natuurenbos.be/
blaasveldbroek](http://www.natuurenbos.be/blaasveldbroek)

“ Ik behandel de vis altijd met respect, dat vind ik belangrijk.”

“Elke dag voel ik aan mijn waterke”

“Voeren, dat is Klein-Zwitserland”, zegt Henri. Het landschap is hier inderdaad adembenemend. Om die uitzonderlijke natuur te vrijwaren, springen de hengelaars graag in de bres.

De liefde en het werk deden Henri Syben in Tongeren belanden, maar hij blijft graag en vaak terugkeren naar zijn geboortestreek Voeren. “Hengelen is altijd een goede reden om hier terug te keren. Eens je gedronken hebt van de Berwijn wil je geen ander water meer.” Meer redenen hadden wij niet nodig om met Henri naar Voeren te trekken.

In het Voerense dorp Moelingen treffen we ook Frans Lemlijn, de vroegere bakker van 's Gravenvoeren en ook een verwoed visser. Een gemakkelijk gesprek ontspint zich tussen beide vrienden aan de oever van de Berwijn. Hier en aan de Voer is het rustig vissen. Op verschillende delen van de waterlopen heb je daar – naast het visverlof – ook een toestemming van de visclub of de oevereigenaar nodig.

“Ik ben in 1951 geboren en ving in 1958 mijn eerste forel”, blikt Frans terug.” Maar jij bent ook vroeg begonnen, hé Henri?”

Henri: “Ik moest mee van mijn vader. Maar als jong kind zit je dan eerder de koeien te tellen.”

Frans: “Of de madeliefjes.”

Henri: “Tot mijn vader vroeg om zijn lijn even vast te houden. Ik ving meteen een forel en was vertrokken.”

Frans: “De Voer loopt door mijn tuin, elke dag ga ik aan mijn waterke voelen.”

Frans en Henri turen in het water. “Henri, kijk daar. Die weegt zeker een kilo.” Henri gooit meteen zijn lijn uit.

Frans: “Vroeger zat hier zoveel zalm dat ze die gewoon met de riek vingen. De knechten van de boeren eisten toen dat er maximum drie keer per week zalm op het menu stond. Ze waren de zalm gewoon moe. Dat werd zelfs door de gemeente zo vastgelegd.”

Henri: “En nu zou je die delicatessen wel elke dag willen eten. (lacht) Ooit ving ik hier zelf een zalm van 62 centimeter. In onze

visclub De Berwijn vissen we vooral op forel, dat is de vis van de Berwijn. Als we geen forel vangen, is het meestal barbeel of kopvoorn. Die laatste vang ik met *griottes* (zure kersen – red.) die hier veel groeien. Je ziet ook wel eens een *koeleboets*.” Dat blijkt de rivierdonderpad te zijn in het lokale dialect dat een heerlijke mix lijkt van Limburgs, Frans en Duits.

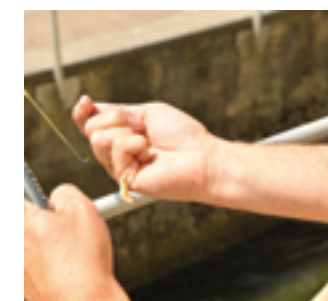
Vissen op plastic

“Voeren, dat is Klein-Zwitserland”, zegt Henri als we over een prachtig weggetje richting 's Gravenvoeren rijden. Het landschap is hier inderdaad adembenemend. “Misschien wel de mooiste streek van Vlaanderen”, vindt fotograaf Yves. Om die uitzonderlijke natuur te vrijwaren, springen de hengelaars graag in de bres. Voor de opening van het visseizoen houden ze een opruimactie aan de Berwijn. “We halen heel wat plastic uit de rivier”, vertelt Henri. “In de lokale scholen leggen we uit wat het probleem is. Zo willen we de oorzaak van jongs af aan aanpakken.” Aanbeland net buiten de dorpskern van 's Gravenvoeren toont een klein bruggetje over de Voer een zicht dat zelfs een geboren Voerenaar als Henri nog steeds ontroert: “Mooi, hé. En hier zit veel forel, hoor.” Frans beaamt dat: “Daar waar die rabarberbladeren over het water hangen ving ik ooit drie *truiten* (forellen).”

Dassen en reeën

Op een idyllisch plekje aan een volgend bruggetje gooit Frans zijn lijn uit. Dat doet hij wel vaker, de omgeving kent hij dan ook als zijn broekzak. “Zie je die kuil daar”, wijst hij een half uitgegraven konijnenhol aan. “Vrijdag was die er nog niet. Daar heeft de das gezeten.” Het gesprek kabbelt verder over de rijke Voerense natuur. Over reeën en de parasieten die hen teisteren, over de maretakken die een oude boom helemaal inpalmen, over de orchideeën van Altenbroek. Het is duidelijk: Frans en Henri zijn verwoede vissers, maar hebben ook veel oog voor wat er naast de waterkant te zien is in deze unieke streek.

“Vroeger zat hier zoveel zalm dat ze die gewoon met de riek vingen.”

GEZOCHT

De grote modderkruiper

Hij laat zich niet makkelijk zien, de grote modderkruiper met zijn typische baarddraden. Overdag leeft de ranke vis ingegraven in het slib van plantenrijke waterlopen en moerassen. Tijdens de nachtelijke uren jaagt hij op de bodem op ongewervelden. Ook bij naderend onweer wordt de grote modderkruiper actief. Het levert hem de bijnaam weeraal op.

Niet alleen bij ons, maar in heel Europa is de grote modderkruiper bedreigd en beschermd. Toch waart hij misschien wel in meer Vlaamse wateren rond dan we op het eerste gezicht denken. Bij werkzaamheden aan waterlopen komt al eens een grote modderkruiper boven water. Jij kan helpen een beter beeld te schetsen van de verspreiding van deze bijzondere vis. Zie je een grote modderkruiper of weet je waar de soort ooit voorkwam? Laat het ons weten via visserij.anb@vlaanderen.be.

Stewards zorgen voor sociale controle aan de Watersportbaan

“Twee- tot driemaal per dag doe ik mijn ronde”

Hengelaars delen de Watersportbaan in Gent met roeiers en andere watersporters. Maar dat levert geen noemenswaardige problemen op, zegt Gerrit Van Eetvelde. Hij bouwt met enkele andere hengelaars een stewardswerking op aan enkele Oost-Vlaamse viswaters, waaronder de Watersportbaan. Ook David Vernimmen vind je daar vaak terwijl hij als steward zijn ronde doet.

Met de lange en rechte oevers is de enorme plas met een lengte van 2.300 meter een opmerkelijk hengewater, op wandelafstand van het centrum van Gent. “Tegenwoordig genieten heel wat recreanten van de Watersportbaan”, stelt Gerrit vast. “Er wordt natuurlijk veel geroeid, gekajakt en gekanoed, maar ook heel wat gehengeld. Vang je veel? Redelijk, zeker als je alleen komt. De Watersportbaan is ook zeer bekend als wedstrijdwater. Hier vond zelfs al een WK plaats. Verder kan je hier wandelen, fietsen en lopen. Er was ook al een WK voor miniatuurbootjes. Er is een goede verstandhouding tussen de verschillende gebruikers. Weet je, dankzij Facebook en via mail kunnen we vlot met elkaar communiceren. Kondigt men een grote roeiwedstrijd aan, dan komen wij die dag niet vissen.”

Goodwill bij de hengelaars

“Ik voel me hier goed, heb altijd een vakantiegevoel met al dat groen.” Dat Gerrit van de Watersportbaan houdt, is

duidelijk. Toch is het niet allemaal rozengeur en maneschijn. Zwerfvuil blijkt een hardnekkig probleem te zijn. Daar probeert David iets aan te doen als steward in opdracht van de provinciale visserijcommissie (PVC). “Als steward zorg ik voor sociale controle rond de Watersportbaan. Twee- of driemaal per dag doe ik hier mijn ronde, het hele jaar door. Ik informeer hengelaars over het visverlof en de wetgeving, maar houd ook de kwaliteit van het water in de gaten en stelde zo onlangs nog botulisme vast. Zie ik iets ongewoons, dan meld ik dat aan de bevoegde instanties. De vissers kennen me al, ik word vaak aangesproken en doe hier en daar een babbeltje. Alle opmerkingen neem ik mee naar de PVC, zo kan ik vertellen wat er leeft. Van de hengelaars krijg ik goede reacties: “Eindelijk, meer controles”, zeggen ze.” “Er is inderdaad veel goodwill bij de hengelaars”, pikt Gerrit in. “Stewards kunnen niet alles zien. Het is daarom goed dat hengelaars zelf meldingen doen. We creëerden hier eigenlijk een situatie waarbij ongewenst gedrag uitzonderlijk is.”

“Ik voel me hier goed, heb altijd een vakantiegevoel met al dat groen.”

Zeven versus drie

Davids veertienjarige zoon Dave blijkt een even verwoede hengelaar te zijn als zijn vader. Anders dan veel andere jongeren is het niet zozeer de karper die hem aantrekt. “Ik ben een echte witvisser. Blijk, brasem en andere witvis, dat is altijd mijn ding geweest.” Ook Dave kan je vaak aan de Watersportbaan treffen. “Onlangs heb ik mijn vader hier nog afgedroogd”, lacht hij. “Ik haalde zeven kilo boven. Hij had er maar drie.”

Hengelen voor iedereen

Vader en zoon Vernimmen zijn actief in de Colmic Vissers, een vereniging die het hengelen wil mogelijk maken voor iedereen. “Onze G-sportclub richt zich op kinderen en volwassenen met een beperking”, vertelt voorzitter David. “Wij zijn enkel actief op de Watersportbaan. De ene week trainen we, de andere organiseren we clubwedstrijden. Zo doen onze leden wedstrijdervaring op voor de dag waarop ze aan echte wedstrijden deelnemen. En nadien bespreken we met onze leden wat goed ging en wat niet. Je moet hen de dingen vaker en op een rustige manier uitleggen. Elk kind heeft een andere aanpak nodig. In een klassieke club kan dat niet, maar bij ons wel. Ook bejaarden of mensen die steun trekken van het OCMW krijgen bij ons de kans om te hengelen.”

“Er is een goede verstandhouding tussen de verschillende gebruikers. Weet je, dankzij Facebook en via mail kunnen we vlot met elkaar communiceren. Kondigt men een grote roeiwedstrijd aan, dan komen wij die dag niet vissen.”

De Velpevrienden koesteren hun geliefde rivier

“Om te hengelen keer ik hier steeds terug”

“Komt de wind uit het noordwesten, dan moet je je hengel niet eens uitpakken. De beet is dan gevoelig minder tot zelfs onbestaande. Die kennis bouw je door de jaren op. Ik vis hier van mijn zes jaar.”

Door het Hagelandse landschap kronkelt de Velp naar de monding in de Demer. In het gebied rond Miskom, een deelgemeente van Kortenaak, gooien de Velpevrienden geregeld een lijntje uit. Maar ze doen meer dan hengelen alleen. Dag en nacht zijn ze in de weer voor ‘hun’ rivier en de vissen die erin zwemmen.

“Onze club bestaat al van voor de Tweede Wereldoorlog”, stelt voorzitter Jos Vandeloock. “Mijn vader is nog voorzitter geweest en na zijn dood nam ik het over. Nog steeds zijn veel leden kinderen van vroegere leden. Al zakt het ledenaantal, jongeren blijven niet lang lid. De ene dag vang je hier tien vissen, de andere dag niets. Dat vinden ze niet fijn, dan gaan ze liever naar een vijver waar ze altijd beet hebben. Afgelopen zaterdag zat ik hier en ving wel twaalf vissen, waaronder een dikke karp. Dat was een mooie vangst. Vroeger hadden we zelfs leden uit Tienen. De avond voor de opening van het visseizoen bleven ze slapen in ons lokaal, café Bij Brugmans. Zo waren ze zeker van hun favoriete visstek. Of ze na zo’n nacht op café nog konden vissen? Bwoah. (veelzeggende stilte)”

Ambitieuze plannen

Jos’ zoon Youri is ondervoorzitter van de Velpevrienden. Hij koestert ambitieuze plannen om meer jonge hengelaars bij de club te krijgen. “Nu is ons hengelgebied beperkt tot Miskom. Ik wil graag het hele grondgebied van Kortenaak bij de club. Dan krijgen we er de zandvang van Hoeleden bij, die is ideaal voor beginnende karpervissers. Willen we jongeren aantrekken, dan is dat noodzakelijk.” Intussen verkregen de Velpevrienden het visoeverrecht van de meeste eigenaars van de oevergronden. “We vragen van elke visser die hier wil hengelen om lid te worden van de club”, zegt Jos.

“Maar verder is iedereen met een visverlof welkom.”

Karpers tussen de maïs

In Arnoutsmolen in Miskom woont Anneke-Thea Hertog met haar man Maarten: “Op een dag zag ik vissen in het maïsveld. De vinnen staken boven de stoppels, echt een bizar zicht. Ik heb Jos meteen gebeld.” “Het gebied rond de Velp in Miskom is erg gevoelig aan overstromingen”, verklaart Jos. “Het water treedt buiten de oevers en wanneer het weer wegtrekt, blijven de vissen op het land achter. Youri en ik hebben die karpers met schepnetten terug in de Velp gezet. Zo’n dingen gebeuren elke keer als er zware regenval is. Soms zwemmen de vissen bij hoogwater voorbij de ondergelopen sluis en kunnen daarna niet meer op eigen kracht terugkeren.” Youri ziet een oplossing voor het probleem. “In de toekomst willen we twee oude meanders weer aansluiten op de Velp. Zo hopen we dat de vis bij overstromingen ter plaatse blijft. Ook een vistrap aan de Arnoutsmolen zou daarbij helpen.”

Thuiswater

De Velpevrienden kennen hun rivier als hun broekzak. “Komt de wind uit het noordwesten, dan moet je je hengel niet eens uitpakken”, weet Youri. “De beet is dan gevoelig minder tot zelfs onbestaande. Hoe dat komt? Dat weet ik niet. Maar die kennis bouw je door de jaren op. Ik vis hier van mijn zes jaar, dit is echt mijn thuiswa-

ter. Ik ga graag vissen in Frankrijk, maar hier kom ik steeds terug.” Jos trekt er graag in de vroege ochtend op uit. “Dan is het heerlijk rustig. De zon komt op, een ijsvogel vliegt voorbij. Als je je stok heel stil houdt, komt hij er misschien wel op zitten. Soms komt een ree van het water drinken. Je hoort de natuur dan echt ontwaken. Da’s echt fantastisch.” Intussen raapt secretaris Romain Nagels een blikje van de grond op. “Dat doe ik altijd, ik hou het hier proper.”

“’s Ochtends is het heerlijk rustig. Je hoort de natuur dan echt ontwaken. Da’s echt fantastisch.”

“Als ik even tijd heb, kom ik hier vissen”

Wil je weten op welke waterloop je precies hengelt in de regio van Gistel, dan moet je er je hoofd bijhouden. Er is de Waerevaart die uitmondt in de Bourgognevaart. Vanaf daar gaat de waterloop door het leven als Moerdijkvaart en nog verder als Moerbeek. In deze omgeving zorgde de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) met financiële steun van het Visserijfonds voor negen nieuwe hengelsteigers en een vispaaiplaats.

Drie van de nieuwe steigers liggen naast elkaar aan de samenkomst van de Waerevaart en de Bourgognevaart. “Nadat de oevers werden opgehoogd, waren die steigers nodig om een vlakke hengelpak te hebben”, vertelt hengelaar Willy De Moerloose. “Ze worden effectief gebruikt, ik zie hier vaak hengelaars zitten.” Willy’s zoon Alain beaamt dat hij hier zelf geregeld komt hengelen en ook Freddy Vanpraet is een liefhebber van dit hengelwater. “Als ik even tijd heb, kom ik graag vissen op de Bourgogne. Je hebt niet veel nodig om je hier een uurtje of twee te amuseren.” Willy inspecteert de droge oevers waarop het gras een bruingroen lappendeken vormt in deze kurkdroge zomermaanden. “’t Is hier proper”, oordeelt hij. Er is inderdaad geen vuiltje te bespeuren. Een bordje kondigt dan ook aan dat vrijwilligers deze omgeving proper houden. “Maar elders is het wel anders hoor”, doorpikt Alain het ideale plaatje.

Rustplek voor vissen en de kiekendief

Ook bij de zogenaamde Witte Brug over de Waerevaart staan nieuwe hengelsteigers. Hier vind je ook de aangelegde paaiplaats, een uitgegraven kom in een bocht van de Waerevaart. “Hier stonden ooit patatten”, lacht Willy. Nu vormt het water een oase van rust voor de vis. “Deze plek is ook aangelegd voor de kiekendief”, weet Willy, die ook in de Gistelse milieuraad zetelt. Het aantal verenigingen en federaties waarvan de 86-jarige Willy lid is, toont aan dat het hengelen hem na al die tijd nog steeds bezielt. “Alles wat met water te maken heeft,

boeit me”, zegt Willy. “Ik heb bijna vijftig jaar zwemles gegeven in Bredene en ik was beroepsmilitair bij de zeemacht in Oosten-de. Mijn ouders hadden destijds een wasserij, da’s toch ook met water”, lacht hij.

Een schoon water

Op één van de nieuwe steigers vlakbij de paaiplaats zit Danny Declair te hengelen met de vaste stok. “Ik leerde de Waerevaart pas onlangs kennen als hengelwater toen ik voorbij wandelde met mijn hond. ’t Is voor mij een ideale plek om te hengelen als ik maar even tijd heb. Ik woon maar op tien kilometer van hier. Die steigers vind ik makkelijk: fijn om op te zitten en je kan je auto vlakbij parkeren. Maar het belangrijkste is natuurlijk dat er vis te vangen is. (lacht) Je hebt hier toch redelijk wat vangst. Vandaag had ik al vier brasems en een paar voortjes aan de lijn.” Voor Willy is dit bekend terrein. “Dit is een schoon water. Ik kom hier al meer dan vijftig jaar. We overnachtten hier zelfs en sliepen in onze camionette. Hoe gaat dat? We waren net getrouwd... Mijn vrouw is er 83 en vist ook nog steeds. We gingen vaak samen hengelen met het hele gezin. Het zit in de familie, want onze beide zonen zijn ook hengelaars. Alleen mijn kleinkinderen, die hebben andere hobby’s.”

“Mijn vrouw is er 83 en vist ook nog steeds. We gingen vaak samen hengelen met het hele gezin.”

Halt aan de overstromingen

De laaggelegen polderstreek rond Gistel kende in het verleden geregeld wateroverlast. De dijkjes langs de Waerevaart waren zo vervallen dat ze toe waren aan een grondige vernieuwing. De VMM realiseerde daarom een grondig herstel van de dijken, met oog voor recreatie en natuur. De oevers zijn geschikt voor moerasvegetatie en er is nu een vispaaiplaats. Verder vallen ook het nieuwe fietspad, de voetgangers- en fietsersbrug en uiteraard de negen hengelsteigers op.

NUTTIGE ADRESSEN VISLIJN 2019

INFOLOKET OPENBARE VISSERIJ PROVINCIALE VISSERIJCOMMISSIES

Heb je een vraag over de openbare visserij? Wens je meer informatie over visserijregelgeving, viswateren, visrechten, vissoorten en visstandbeheer? Neem dan contact op met de Visserijcommissie in je provincie.

www.natuurenbos.be/visserijcommissie

WEST-VLAANDEREN

Proosdij, Burg 2B, 8000 Brugge
Tel. 050 40 58 04
visserijcommissiewvl@gmail.com

OOST VLAANDEREN

Woodrow Wilsonplein 2, 9000 Gent
Tel. 09 267 78 02
pvc@oost-vlaanderen.be

ANTWERPEN

Italiëlei 4 bus 16, 2000 Antwerpen
Tel. 03 204 03 35
visserijcommissieantwerpen@gmail.com

VLAAMS-BRABANT

VAC, Diestsepoort 6 bus 75, 3000 Leuven
Tel. 016 66 63 17
patricia.leenaerts@vlaanderen.be

LIMBURG

Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt
Tel. 011 23 80 19
pvc.limburg@bz.vlaanderen.be

BEHEER VAN DE VISSTAND EN DE VISSERIJ / AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

Het Agentschap voor Natuur en Bos staat in voor het beheer van de visstand, het behoud van de visserij en de naleving van de visserijwetgeving.

MEER INFORMATIE

Agentschap Voor Natuur en Bos
Havenlaan 88 bus 75
1000 Brussel
visserij.anb@vlaanderen.be

GETUIGE VAN EEN MASSALE VISSSTERFTE?

Neem zo snel mogelijk contact met de lokale politie of de milieudienst van je gemeente.

NATUURINSPECTIE

Natuurinspectie staat in voor de naleving van de visserijwetgeving. Visstroperij of andere ernstige inbreuken op de visserijwetgeving kan je melden bij Natuurinspectie:

INSPECTIEREGIO WEST (PROVINCIE WEST-VLAANDEREN EN OOST-VLAANDEREN)

Tel. 0474 30 14 28
natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be

INSPECTIEREGIO MIDDEN-VLAANDEREN (PROVINCIE ANTWERPEN EN ARRONDISSEMENT HALLE-VILVOORDE)

Tel. 03 224 62 48
natuurinspectie.middenvlaanderen.anb@vlaanderen.be

INSPECTIEREGIO OOST (PROVINCIE LIMBURG EN ARRONDISSEMENT LEUVEN)

Tel. 011 74 25 03
natuurinspectie.oost.anb@vlaanderen.be

Depotnummer: D/2018/3241/213
Uitgave: januari 2019

Meer info over het Agentschap voor Natuur en Bos:
www.natuurenbos.be

Visverlof online aanvragen, duplicaat
visverlof, vragen over je visverlof? Alle info op

www.visverlof.be